

SZABADSÁG

DEMOKRATIKUS NAPILAP

1945. január 22 hétfő

1. évfolyam 3. szám.

Ami a romok alatt s ami a romok fölött van

Írta: Zilahy Lajos

Élek? Vakít a fénytelen téli reggel a pince sötétsége után, körmeim feketék, arcomon szakáll penésze, dult agyamban még ott vannak a nagy szuró fények dörrenései, még sajognak bennem a halálfélelem fekete szívgörcei. De élek. Te is élsz? Ez itt a Rákóczi út? Mint a dülöngő részeg botladozom a kövek és drótok között, lovak és emberek tetein át. Ki ez a két ember, aki karomnál fogva vezet? Eljöttek értem, visznek a nyomdagépek felé. Mi szerepe van még itt az írói tollnak? Harmadéve nem így kép-

Érdemes még élni? Érdemes még embernek lenni? Érdemes még magyarul érezni? Hol kezdjük el? Hol folytassuk? Megyek a nyomda felé, lábam alatt csak a csikorgó üvegcserepek s az üzletek ajtajában a fosztogató csőcselék keselyűzaja felel. Mi az az erő, amely mégis előre visz? Talán meg tudom mondani, ha dadogó szóval is. Alig látom a leírt betűket e kis gyertya mellett. Eljött hozzám az első napokban egy ismeretlen nyomdász, megkérdezte, hogy nincs-e valamire szükségem s ezzel a szóval köszönt el tőlem: „sza-

hogy az a rózsadombi villa lesz az egyetlen áldozat s a romok alatt csupán egy elpuhult, kevélykedő, cicomás polgári élet, egy selyemcylinder foszlányai hevernek. A romok zúgva megnőttek, elborítottak egy országot, felfalták Budapestet. Nem a mi akarattunkból. Nem a magyarság akaratából. Ezt a poklot el lehetett volna kerülni. Most már tudom, hogy mi fekszik az óriás romok alatt. Nézzetek körül: itt fekszik az a hazugság, amelylyel ebbe a háborúba behajszolták a magyarságot. Igen, ő az: „Európai új rend“. Most végleg eldobta álarcát. Most a halott igazi arcába nézhetsz. Micsoda kaján, ördögi arc! Fogainak vigyorán még leolvasható ez a szó: Kitarítás! Ti magyarok, te Budapest csak tartsatok ki. Aztán jövünk mi. De a Stefanskirche falai között nem fognak Sztalin-organák zúgni, Bécs szép utcái nem fognak elpusztulni. A kitarítás csak nektek szólt. Népet és nemzetet így még sohasem csapott be, így, ilyen lelketlenül még nem dobott áldozatul semmiféle történelmi erő, mint ez a német maszlag, amely „Európai új rendnek“ nevezte magát s amely elnémitotta és akasztófára vitte az eszmélő magyarságot. Csak most érezzük igazán, hogy Kelet Népe vagyunk.

vadabb aknatűzben egy szegény munkásasszony, aki talán úgy érezte, hogy valaha jót tettem vele, zsírt és néhány fagyott almát hozott, mert azt hitte hogy éhezem. És szerdán belépett a pincébe egy orosz katona, megállt a gyertyafényben és azt mondta: Nyima kleba? És letett az asztalra egy kenyeret, szegénykező kézmozdulattal, szinte bocsánatkéréssel. Soha nem fogom elfelejteni zavart kis mosolyát. Ez az arc volt nekem ott a gyertyafényben az élő Krisztus. Ezt a szót: szabadság, azt a pár fonnyadt almát, ezt az orosz mosolyt soha nem tudom visszafizetni nekik. Emberek, ti gazdagok vagytok. Esméljete rá mindannyian, hogy gazdagok vagytok. Ne sirassátok az anyagokat. Kincsetek a jóság, amelynek erejét és fényét még nem ismertétek meg eléggé önmagatokban sem. Most évenként át golyó és börtön járt annak, aki azt merete mondani: szeretet. Istenem, szegények, mondta egy asszony az elhurcolt zsidókat látva s már feléje sujtott a puskatus. De mi, akik még élünk, most higgyünk igazán ebben a mérhetetlen erőben: szabadság. A világtörténelem minden csodájának forrása ez az erő. Hiszek az emberi jóságban. Ez a hit visz most rogyadozó lábakkal a

Aláírták a Szovjet-Unió és Magyarország között az ideiglenes fegyverszüneti szerződést

Moszkvából hivatalosan jelentik, hogy ott január 20-án aláírták Szovjet-Unió, Anglia, Amerika és Magyarország között az előzetes fegyverszüneti szerződést.

Budapesti Nemzeti Bizottság

Budapest katonai parancsnokának 1. sz. parancsa

A normális élet és rend fenntartása érdekében
Budapest város területén

elrendelem:

1. Minden polgári hatóság folytassa kötelessége teljesítését.

2. Minden kereskedelmi és iparvállalat tulajdonosa folytassa tevékenységét. Az áruk, élelmiszerek, stb. árai olyanok maradnak, amilyenek voltak a szovjet-csapatok bevonulásáig. A szeszitalok árusítása a további intézkedésig tilos.

3. A helyi hatóságok és a polgári lakosság minden eszközzel segítse elő az iskolák, kórházak, orvosi segélyhelyek és egyéb kulturális közintézmények és vállalatok szabályszerű működésének biztosítását.

4. Az istentiszteletek megtartásának a templomokban és imaházakban

nincs akadály.

5. A lakosság köteles a birtokában lévő fegyvert, lőszert, hadianyagot és egyéb katonai jellegű javakat és a rádiókészülékeket a katonai parancsnoknak beszolgáltatni.

6. Minden raktár és raktárhelyiség, amely német és magyar katonai hatóság tulajdonában volt az összes benne található javakkal együtt, a szovjetparancsnokság rendelkezése alá kerül.

7. Az utcai közlekedést a budapesti időszámítás szerint 5 órától 21 óráig engedélyezem.

8. Éjjel kötelező a város elsötétítése!

BUDAPEST KATONAI
PARANCSNOKA

nyomda felé. Nemsokára kigyullad a villany. Hol vagytok színészbarátaim? Gyertek elő, játszani akarunk, találunk még valahol egy üres termet. Játsszani, énekelni, vigasztalni. Emberek, boldogtalan embertársaim, hirdessétek és mutassátok fel az emberi jóságot, mert ez most az egyetlen, de roppant kincsetek. A lapát,

amely a törmeléket arrébb dobja e néma lapát is azt fogja hirdetni. Minden munka, minden kézmozdulat. A háború szennyje most már nemsokára lefolyik rólunk, mint a boncterem feketevörös, bűzös leve. Fölmossuk padlóinkat és lelkeinket. Munkára fel, emberek. Halljátok a kiáltásunkat? Élünk!